

HRVATSKI LIST

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Gustoza 1. Uredništvo: Sijanska ulica br. 24 - Odgovorni urednik IVAN MARKON u Puli. - Ruko- pisi se ne vraćaju. Ček rač. aus. post. štad. 26.796.

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

U Puli, sreda 25. rujna 1918.

Broj 1153

CIENA lista: U pretplati za godinu god. K 48—, za polugodište K 24—, tri mjesечно K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLASNI primaju se u pravni listu trg. Gustoza 1.

godina IV.

U znamenju mira.

Opet je nastupilo vreme velikih političkih rasprava. Raspravu o miru otvorio je nemački podkancelar von Payer, koji je predložio mir na temelju prešnjeg stanja na zapadu, povratka kolonija Nemačkoj i priznanja prilika na istoku, stvorenih od Nemačke. Ove su izjave izazvale u zapadnim krajevima Europe i u Americi samo ogorčenje. Pogotovo ne će ni jedna velevlast, koja je danas s nama u ratu, priznati nemački red na istoku gotovim činom.

Posle Payera usledila je austro-ugarska mirovna nota. I taj put poduzela je Austro-Ugarska odlučni korak te pozvala neprijateljske i prijateljske države na sastanak u neutralnom inozemstvu, na kojem bi se imalo raspravljati o glavnim problemima, o kojima zavisi evropski i svetski mir. Udružene Države, kao vodeća velevlast antante, požurle su se odgovorom, da se o načelima, koje je proglasio Wilson kao temeljne za budućni mir na svetu, ne može raspravljati. Posle Wilsona odgovorio je Clemenceau temperamentnim i agitatornim govorom, kojega šire danas u francuskoj vojsci i svuda po francuskim zemljama. I Italija je odgovorila jednako strastveno. Kako se moglo očekivati, pristale su Nemačka i Bugarska na austro-ugarski predlog; ali taj se predlog ne može izvesti, jer su ga zaraćene stranke u neprijateljskom taboru odlučno otklonile.

All time nije još dovršena mirovna ofenziva središnjih vlasti. Grof je Burian izjavio, da ustraje na svom predlogu, a prekjucer se opširno izjavio o posledicama svog mirovnog predloga nasuprot berlinskom novinaru. Grof je Burian istaknuo, da je njegova mirovna nota znatno delovala na neprijateljski svet i da je izazvala neke pojave, što se ne smeju mimoići. Pre svega podcrtao je žurnost, kojom je Wilson otklonio ponudu naše monarkije. U tom se vidu, kazao je ministar, ono staro nastojanje gospodina Wilsona, da igra i u logoru svojih prijatelja ulogu „arbitera mundi“. I u govorima Clemenceaua i Balfoura primetio je grof Burian neku neobičnu nervoznost. Izjavio je, da nema smisla, da se odgovara u istom tonu, u kojem su govorili neprijateljski državnici, jer se time ne će postići cilj: sveopći mir. Važno jest, da je Burian izričito rekao, da će se taj poziv na mir u zgodno vreme opetovati; da možemo dakle računati sa daljnjim mirovnim predlozima, a možda i konkretnijima, nego što su bili dosadašnji.

Bez sumnje je Burian imao pravo, kad je kazao, da su do sada govorili državnici o miru jedan mimo drugoga i da je s toga potreban sastanak, na kojem bi došlo do izmene nazora o miru. Ali pogodio je samo polovicu istine. Jer mir se neće i ne može postići jednostavnim pozivom na mir i milim rečima, već ustrajnim i poštenim radom za mir. Manje reči i više realnog rada i mir će doskora biti na vidiku.

Glavna je zadaća naših državnika, ako im je zbilja do mira, da uredi prilike u unutrašnjosti države na način, koji će odgovarati duhu vremena. Mora izčeznuti ona vešta tužba na državu, ju imade tu vladajućih i podjarmljenih naroda, naroda koji gospodare i koji služe. A da toga imade, o tome nema sumnje. Pogotovo Ugarska, majka zemlja gospodina ministra vanjskih posala, pruža najbolji primer, kako država ne sme biti uredjena.

Ali što vidimo mesto tog ozbiljnog rada za pravedno uredjenje unutarnjih prilika? Baš ovih dana kušaju kolege gospodina Buriana pa i sam Burian preko volje jugoslavenskog naroda i na sredovečni način da prisajedine Bosnu i Hercegovinu madžarskom imperijalizmu i kapitalizmu, da one moguće nesretnom, zapuštenom narodu razvatak i napredak i da ga izraze po staroj njihovoj metodi. Nije već dovoljno raskomadati i podeljen naš narod u pokrajine i države, moraju ga još jedamput podeliti, kao da je jednostavni bojni plen, materijal, bez prava na život i na prósvetu.

To su dakle glavne zapreke za mir. Dpk neće unutarnja pitanja naše monarkije biti beziznimno i pravedno rešena, dok neće vlast svakoga naroda biti ograničena na ono, što mu pripada, dok neće biti svi narodi ravnopravni i neće uživati u granicama svoje države sva državljanska prava, u prvom redu pravo slobodnog nacionalnog, kulturnog, verskog i gospodarskog razvoja, neće biti moguć mir. TOME neće niko izbegnuti. A bilo bi i ludo posle tolikog krvoprolića sklapati mir, koji bi po svojoj suštini silio neke narode na bunu ili na ratovanje. Odnosaji medju narodima moraju se preurediti na način, da će svaki imati pravo na svoje i da će postivati ono što je tuđe. Danas su prilike takve, da izvesni narodi vrebaju kao tatovi ili razbojnici na druge, kako bi ih okrali ili orobili. U

društvu nije dopušteno hajduštvo i smatra se znakom nekulture i barbarstva. A razbojništvo u velikom neka bude znak kulturnih država?

Pitanje mira i puta do mira je prema tome veoma jednostavno. Treba samo dobre volje, da ga se reši. Ali ove dobre volje nema, regbi nigde, ali ni kod nas, kako to najbolje vidimo iz postupanja s našim narodom posle četiri godine rata.

RATNI IZVESTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja: Talijansko bojište: Na južnoj tirolskoj fronti topovski bojevi i bojevi ophodnja. Na zaravanku izmedju Canove i Monte di Val Bella poduzeli su naši neprijatelji jučer nove navale. Na Monte Sisemol, na kojem je neprijatelj svoju podupirajuću topovsku paljbu stupnjevao sve do najveće žestine, uspelo je francuskim i talijanskim jurišnim odelijima, da prođu u naše linije. Protunavala poterala je neprijatelja natrag u svoje opkope. Suzbili smo pokušaje neprijatelja, da se približi našim položajima severno od Monte Tomba. — Na zapadnoj fronti i u Albaniji nema nikakvih osobitih događaja. — Poglavlja generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina naslednika prestolja Rupprechta: Severozapadno od Dixmuidena i severoistočno od Yperna dopremili smo s uspelog poduzeća 70 zarobljenika. Severno od Moenvresa suzbili smo delomične navale neprijatelja. Topovski je boj bi odesku kanala južno od Arrasa pojačan. — Vojna skupina generala pukovnika von Böhma: U mesnim protunavala osvojili smo južno od Villers-Guislaina i istočno od Epélya delove kod zadnjih bojeva u rukama neprijatelja preostalih komada opkopa. Protusunci neprijatelja bili su suzbijeni. Izmedju potoka Omiignon i Somme oživeo je u večer topovski boj. — Poručnik je Rumay polučio svoju 41. zračnu pobjedu. — Kod ostalih vojnih skupina nikakvih bojeva. Živahna izvidnička delatnost u Champgnei. — Ludendorff.

Bugarski.

Sofija, 23. (D. u.) Generalni stožer javlja: Zapadno ohridskog jezera i kod Crvene Stene delomična oštra neprijateljska topnička vatra. Na Péristeru (?) i severno Bitolja odbijen je neprijateljski juriš nakon bojeva na nozeve. Zarobismo nešto Grka i Francuza. Zapadno Černe imale su naše čete teški okršaj sa znatnim neprijateljskim silama za visove južno Trojackske i Drenove. Pošto smo napustili frontu medju Černom i Vardarom, povukli smo naše jedinice u nove položaje južno od Prilipa i severno od Dojrana.

Turski.

Carigrad, 22. Glavni stan javlja: Fronta u Palestini: Na fronti izvršilo se naše kretanje, koje smo i na Jordanu pripravili, u potpunom redu. Naše zalaznice junački se posvuda opreše. Na ostalim frontama ništa važno.

Rat.

Na ratistima odgraše se u zadnje doba važni događaji. Do odlučnih bitaka nije došlo nigde došlo. Ali za to bijahu ti bojevi opsežni i česti kao u prvo doba rata. Nemačka ožujacka ofenziva prisilila je alijirce na koncentriranje svih svojih sila. I u Francuskoj računalo se u ono doba sa mogućnošću odlučne bitke i nemačkog napredovanja do i preko Pariza. U istinu su nemački udarci svojom silovitošću prenerazili i najpesimističkije francuske i engleske vojskovođe. Uvidjelo se, da nema šale i radi toga podvostručilo se naoružavanje. Prve su nemačke ofenzive bile zaustavljene 15 kilometara pred važnim stecištem železnica Amiensom i nekih 60 kilometara od samog glavnog grada Pariza, koji je sveudilj stajao pod vatrom dalekometnog nemačkog topa. Položaj je izgledao očajan, a bio je nalik prilikama središnjih vlasti za vreme velike ruske ofenzive u Karpalima. Kao kod Gorlice tako je i na Marini pobeđio onaj narod, koji je već zdvajao i uložio svoje glavne sile za rešenje onog kobnog ili-ili. Posledica onog udara i drugih ofenziva u svezi s njim bijaše potisnjenje nemačke vojske u defenzivu na Hindenburgovu liniju. Bez sumnje je položaj nemačke vojske danas mnogo povoljniji, nego što je bio pre nekoliko sedmica u opustošenom području zapadno od glavne obrambene nemačke postojanke. Osim nenadane navale izmedju Cambraia i Douaia nije alijircima uspela nijedna navala protiv Hindenburgovo liniji, tako te

se može već danas kazati, da je ona dokazala već svoju staru otpornu silu. Na ovoj će se fronti po svojoj prilici razviti još jesenas teški i krvavi bojevi. Akcija kod St. Mihelja bila je lokalno poduzeće ameriškanske vojske te kao takvo ne spada u okvir glavnih engleski-francusko-američanskih poduzeća.

Odmah za tim, poduzela je saveznička vojska u Mačedoniji opsežnu navalu. Predhodila joj je talijanske ofenziva u Albaniji, koja je s početka imala uspeha, ali bila doskora zaustavljena, dok su naše čete ostrim protudarcem potisnuli Talijance gotovo sasvim na stare položaje a protiv Francuzima postigle na desnom krilu u brdovitom području Skumbija i Devolija znatne napretke. Dalje na istok započela je 18. rujna srpsko-francuska ofenziva. Poduzeta je bila u prostoru izmedju Bitolja i Dojrana te bila u glavnom uperena protiv masivu Nidže planine (Vetrenik—Dobropolje—Sokol), gde su Srbi već prošle godine bili navale te osvojili Kajmakčalam i masiv Dudice ili Dzenske, istočno od njega. Na tom je mestu uspelo Srbima preneraziti neprijatelja te prodrati u bugarske linije. Usled toga su uzdrmati i susedne bugarske položaje a to tim više, što su Srbi i Francuzi dosta brzo napredovali u tom brdovitom području u smeru na sever te već tri dana kasnije dosegli dubinu od 50 kilometara. Pošto su na taj način bili ugroženi izlazi iz prilpepske kotline na jednoj strani, i putevi, koji vode uz vardarsku dolinu, na drugoj strani, povukli su Bugari svoje čete bliže Prilepu i severno od Dojranskog jezera. Time se proširila fronta uz maku na 120 kilometara (Bitolja—Doiran). U novom svom području imadu Bugari velik broj valjanih prirodnih uporišta, koje će svakako korisno izrabiti za svoju obranu.

Treća ofenziva, koju je antanta poduzela, usledila je nanadano u Palestini. Nema sumnje, da je tu uspelo Englezima, da preneraze Turke. Razlog tom preneraženju valja po svojoj prilici tražiti u tom, što je englesko brodogovlje vladalo čitavim obalnim područjem. Na ovim je cestama mogao Englez nesmetano operirati svojom konjicom. Ova je konjica na do sada još neobjašnjeni način doprla još preje prave navale do područja Haife, od kuda je po svojoj prilici za vreme navale išla te preerezala Turcima komunikacije. Usled toga je bila čitava u predelu izmedju mora i Jordana operirajuća turska vojska u pogibelji te se morala što brže povući. Polag engleskih izveštaja napredovale su prednje engleske čete na nekojim mestima do 80 kilometara u dubini. Sve dosadašnje operacije nisu imale odlučne važnosti, pa ni ove, koje su se provele u Turskoj i u Mačedoniji. U glavnom ide se za tim, da se poboljša opće položaje, da se poveća zaposednuto područje i da se jača moral u vlastitim zemljama.

Francuski izveštaj od 22. rujna u večer: U predelu južno od St. Quentin proširili smo naše položaje istočno od Hincourt-Fontaine te smo doprili do zapadnih rubova Vendhulla. Severno od Aisne skršili smo tri nemačke protunavale severno od Allemante, a da nisu mogle dostići naših linija. Zapadno od Sancya stekli smo si zemljišta i dopremili smo zarobljenika.

Engleski izveštaj od 23. rujna: Naše su čete jučer i tečajem noći provele uspele manje operacije na različitim točkama. Posle podne približile se engleske čete utvrđenim nemačkim položajima i susedstvu ceste Ronsoy—Bony te su dopremile 80 momaka. Kasnije posle podne suzbili smo neprijateljsku protunavalu iz pravca Guilleumont-Ferme našom pušćanom i strojopušćanom paljbo. Neprijatelj je pretrpio teške gubitke. Tečajem posle podne uznapredovale su engleske čete po višesatnom teškom boju u smeru na farmu Tomboi te su osvojile niz valjana utvrđenih točaka severoistočno od Vendhulla, dopremivši zarobljenika. Tečajem noćne navale južno Villers-Guislaina privela su engleske čete preko 100 zarobljenika. Istočno od Gavrelle napredovale su engleske čete na fronti od tričetvrt milje. Jugistočno od Gavrelle zarobile su 60 momaka. Jučer pod večer napao je neprijatelj na Berecheaucourt (?) pod zaštitom teškog topništva te prodro na nekojim mestima u naše linije. Bezodvlačnom protunavalom bio je opet isteran. Naše su čete posvema uspostavile prešnji položaj.

Talijanski izveštaj iz Mačedonije od 23. ruj.: Naše su čete, svladav otpor zaštitnih četa i velike poteškoća područja, nastavile u noći od 22. t. m. progon uzmičućeg neprijatelja velikim poletom. Kad je svanuo dan, združile su se posle napredovanja od prosečno 12 milja i posle osvojenja 12 sela s levim krilom, s centrumom linije Kairi—Dobru-

d razaslao j... ja se općinski... listru namerava... količinu istar... treba domaču... u zamenu ži... e oseća veliko... činska glavar... dat ovo akcije... provizaciju Istre... uredu eventu...
estli.
izorstvo: Satnik... Njeg. Veličan... amni ratne mor...
čaj na deset... 0, koje će se...
pulskog ko... srednju školu... lsanoj do 15.
molitelj nalazi...
etoda u Puli...
S. Brajša,
tanjnik.
bi se... u najam... tozulja... adresu podignuti... ve lista...
uslje... kom Listu...
jige... Krmptić,
or. 3.
uštvu... mogući... gvoru, ... visini... podne.
riža!
organizacije... acio Hrvat... (1. općenite... Ekonomski... Odnosaji na... (arci); i re... „Problemi... Flammarion... ro: „Mlada... in ženstvo“... va nalazimo... ocjalističkih... iaka ne može... reporučiti ne... dobrog srca... 3. broju, u... je samo telo... ralnu snagu, ... adaču: boj... na sadaš...
najlepšim je... jezičnih po... iznenadilo, ... i Vászonyi... Abbaziju... ako napiše u... napisao: u... bbazia tudje... sumnjam.
—a.

sovo—Musoba te su na desnom krilu zaposle brdo Bobište. Dopremile su velik broj zarobljenika.

Izveštaj istočne armije od 21. rujna: Tečajem 20. rujna skršile su francuske i srpske armije na Dračeviškom brdu ozbiljan otpor bugarskih zalaznica, pojačanih nemačkim četama. Koristeći se uspehom prekoračila su u severnom smeru Verzori te su u jutro stigle u Demir-Kapu. Neprijatelj puštoši i zaraza u smeru na Gradsko kao što na Vardaru i u području Dojrana, gde pali kolodvore, skladišta municije i uzletališta. Broj zarobljenika i zaplenjenih topova raste. Srpske su čete zarobile potpunu četu za montažu i zaplenile jednu bateriju od kalibera 105 cm. Naši letaci uznemiravaju uzmičuće kolone neprijatelja. U predelu istočno od Vardara počeo je neprijatelj uzmicati. Savezničke su čete osvojile Chenište i Orle. U predelu severno i severoistočno od Dzene nastaviše francuske i grčke čete u svezi sa srpskom vojskom svoje napredovanje.

* Jedna čudnovata argumentacija. Trščanska „Edinost“ donosi različita razmatranja talijanskih, u Italiju prebeglih iredentista o jugoslavenskom pitanju i o stanovištu, koje mora Italija zauzimati nasuprot njima. Mi se naravno ne uplicemo u ove polemike, radi kojih se ni najmanje ne uzrujavamo. Ali neki bivši profesor na talijanskoj trgovačkoj školi u Trstu navodi kao glavni razlog protiv Jugoslavenima, to, da su bili oni, koji su u prvom redu branili Austriju, spasavali njezine vojske i preprečili provalu talijanske vojske u nespašene pokrajine. Radi toga ne sme se Jugoslavenima priznati državnost i ravnopravnost. Ovi iredentiste umuju jednom reći onako, kao Nemci ili Mađžari, kad rešavaju jugoslavensko pitanje. Ali ako se nama ne sme priznati pravo na samoodređenje i na našu zemlju s toga što su naši vojnici branili svoje granice, što hi moralo zapasti Italiju, čija je vojska sama zakrivila onaj užasni kobaridski poraz? Na tom porazu barem nije bilo krivo junaštvo Jugoslavena. Imperijalistima i šovinistima fall uvek logika uporedjivanja. Imaće dakle pravo „Secolo“, kad piše, da talijanski iredentiste, što su izdali proglašenja, nemaju pravo, da objavljuju pozive i prave urote u Italiji. Novinstvo hoće slobodno da posmatra nekoje nedostatke talijanske diplomacije, koji se ne mogu zabašuriti više ili manje prisiljenim, sentimentalnim lekcijama o patriotizmu. — Jugoslavenska debata traje dakle i u Italiji. Stari trosavez Rim—Beč—Budimpešta rešava dakle jugoslavensko pitanje, spasava naš narod. A taj narod gleda, kao da je u kazalštu, kako se njegove zemlje dele u interesne sfere, kako si preko njega osiguravaju izlaz na more itd. I sve u smislu wilsonovih načela.

* Nemački narod, bud! tvrd! Na čitavom svetu vredi Nemač kao tvrd i opor. Ali ova tvrdoća i oporost nije, čini se, Nemcima još dovoljna. Na pozdravni brzojav, što ga poslala jedna rodoljubna skupština u kotaru Jüteborg, odgovorio je Hindenburg: Jüteboržanima najsrdačnija hvala na njihovom pozdravu. Prvi odgovori iz neprijateljskih zemalja na austro-ugarsku notu dokazuju, kakvog su mišljenja naši protivnici. Oni otklanjaju sporazumljenje. Oni hoće pobediti. Nasuprot tome jest samo jedna lozinka: Nemački narod, bud! tvrd! Von Hindenburg, generalfeldmaršal.

* Sednica glavnog odeska nemačkog državnog sabora. Berlin, 24. (D. u.) Današnjoj sednici glavnog odeska državnog sabora prisustvovali su državni kancelar Hertling, državni tajnik za vanjske poslove von Hintze, niz drugih državnih tajnika, i ministri i opunomoćenici saveznog veća. Osim članova glavnog odeska prisustvovali su brojni zastupnici raspravama. Predsednik je Ebert otvorio sednicu te kazao, da se glavni odsek sastao na zasjedanje već sada, a ne koncem listopada, kako je bilo određeno, radi austro-ugarske mirovne note i drugih važnih pitanja. Za tim uzeo je reč državni kancelar von Hertling te govorio o općem političkom položaju, o prilikama u domovini, unutarnjim reformama, pruskom izbornom pravu i o izbegavanju budućih ratova.

* Velika Hrvatska. „Az Est“ doznaje iz političkih krugova, da se pre svega misli na takvo rešenje jugoslavenskog pitanja, da bi se Hrvatska i Slavonija spojila s Bosnom, Hercegovinom i Dalmacijom te bi tako nastala „Velika Hrvatska“, na čije bi čelo stupio nadvojvoda.

* Rat na moru. Berlin, 24. (D. u.) Službeno: Na bojištu Sredozemnog mora potopile su naše podmornice 20.000 brutto registarskih tona neprijateljskog trgovačkog ladjevnog prostora; medju inim potopile su također jedan francuski prevozni brod za čete u blizini francuske obale.

* Vladna kriza u Poljskoj. Varšava, 24. (D. u.) „Kurier Polski“ javlja, da je Kucharzewski u nedelju prepodne dao svoju prijavu za misiju, koja mu bila ponudjena. Regentso će veće predložiti kandidaturu Kucharzewskoga središnjim vlastima na odobrenje. Rekonstrukcija kabineta uslediće još tečajem ove sedmice a za tim sazvaće se državno veće.

* Zračna navala na Carigrad. Carigrad, 22. Pogodovani uštapom, pokušaje juče neprijateljski letaci da napadnu Carigrad. Radi junačke obrane zadržade se tek kratko vreme nad gradom i udaljše se, a da nisu prouzročili štete. Noćas opetovaše pokušaj.

* Kina priznaje Čehoslovake kao ratujuću državu. Tokio, 23. Kineska je vlada saopćila Čehoslovacima, da ih priznaje ratujućom državom.

* Jedan govor lord Derbyja. London 23. rujna. Reuterov ured javlja iz Pariza: Engleski je poslanik lord Derby držao govor, u kojem je medju ostalim dao sledeću izjavu: Kleveta je, što se tvrdi, da saveznici teže za uništenjem nemačkog naroda. Naša je jedina namera i čvrsta odluka, da srušimo nemački militarizam, jer ovaj ugrožava ne samo Nemačku, nego i cel ostali svet. Nadalje reče lord Derby, da se po njegovom mnenju ne smeju i opet podići razoreni spomenici u opustošenim gradovima i selima Francuske i Belgije, već neka ostanu kao znamenje otpora, da dolazeće potomstvo uvidi, kamo vodi militarizam.

* Jugoslaveni i antanta. Pariz, 23. rujna. Kako javljaju „Petit Parisien“ imao je Orlando za vreme svog poseta u Parizu, osim s Clemenceaom i Fochom i pogovor sa srpskim ministrom predsednikom Pašićem. List misli, da će skoro i Italija priznati Jugoslavene ratujućom državom i saveznikom antante.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Kijev, 19. Na temelju izvešća ministra predsednika o položaju u Rusiji, o timošnjem teroru sovjetske vlade, koji se proteže i na ukrajinske građane, odlučilo je ukrajinsko ministarsko veće, da se na sve zemlje obrati profesnom notom, kojoj da se te zemlje priključe, radi uapšenja patrijarhe Tichona, radi uapšenja i streljanja ukrajinskih građana i radi nečovečnog oblika političke borbe, u kojoj ruski bratski narod strada. Nota će biti danas svima u Kijevu nalazećim se diplomatskim zastupnicima predana, a svim drugim vladama brzojavljena. Nadalje je zaključeno obratiti se na nemačkoga poslanika zamolbom, da se Ukrajincima zajamči ista zaštita, kao i Nemcima, naime, da ih se ne sme apšiti bez izričite dozvole zastupstva nemačke vlade. — Ovde se održavao i sastanak članova prijašnje ruske vlade i ruskog državnog veća u pitanju terora boljševika. Zaključše ući se javnom nimenju Evrope i vlada, da se stane na put teroru boljševika. Izradbu teksta, poveriše odboru, u kojemu je grof Bohricki i Istricki, barun Möller-Zakomelski, Miljukov i Zublinski. — Na austro-ugarsku mirovnu notu izjavila je ukrajinska vlada, da će svim raspoloživim sredstvima podupirati austro-ugarski predlog.

Moskva, 19. U zajednici državnog sastanka otvoren je u Ufi sveruski trgovački i industrijalni kongres, kojemu su prisustvovali zastupnici iz Sibirije, Urala i zemalja oko Volge. U uvodnom svom govoru, istakao je Krapotkin i potrebu uvedenja vojničke diktature u Ruskoj. Prijašnji državni odvjetnik u sinodu Lvov izjavljuje, da se sastav vlade mora osnivati na privatnom vlasništvu. Socijalisti se ne mogu kao vlasti priznati.

Po petrogradskim brzojavnim vestima, pukao je u Moskvi glas, da je koncem kolovoza uapšen u Vladivostoku general Horvat, koji se svojedobno zadržavao u Sibiriji. Kao uzrok navodi se, da je Horvat nameravao izdati stvar, za koju su ga predobili, te preći neprijatelju.

Po vestima iz Stockholma, potpisao je u Čiti vodja kozaka Semenov, kojim je do sada radio neovisno o sibirskoj vladi, ugovor, koji se potpuno pokorava zapovedima sibirske vlade u Vladivostoku.

Kako javljaju novine iz Moskve, ustao je Lenin prviput u nedelju poslepodne i primio poset Zinovjeva.

Sa različitih bojišta gradjanskog rata, javlja petrogradska brzojavna agencija niz bojeva, u kojima je crvena garda morala delomično uzmaknuti. U području Tereka zauzeli su Kozaci prolazno kavkaski grad Vladikavkaz, ali se nisu mogli uzdržati. Pomoću plemena Inguša, uspelo je sovjetskim četama opet Vladikavkaz osvojiti. Naprotiv su Kozaci na južno-zapadnom bojištu sa znatnom silom stupili u ofenzivu i sovjetske čete prisilili na uzmak. U okružju Kazana zauzele su sovjetske čete na desnoj obali Volge Culpahuma i Šalangu. Na levoj su obali napredovali u južno-istočnom pravcu. Protivnik je prodro u pravcu severne Dine do ušća Sušede bojom ladjom i sa 10 oboružanih brodova, ali se morade povući u okolicu ušća Vage.

Po vestima iz Stockholma, javljaju iz Celabinskog i Samare u Vladivostok, da su čete boljševika, koje su krenule proti Permu i Kumgaru, potučene. U bojovima, koji su se razvili istom, kad su boljševici prilično brzo napredovali prema istoku, sudelovali su i Kozaci, Poljaci, Srbi i Čehoslovaci.

Navala se izvela s boka u pravcu Sarapule i Debesei Orhanska. Boljševici povukoše se najpre sa stanice Ihaljo, na što se morade i glavna vojska povući. Nisu još stigle vesti sa sovjetske strane.

Po vestima ukrajinske brzojavne agencije, odbijene su navale boljševika na caricinskom bojištu. U okružju Kopera, u području Dona, potukoše Kozaci boljševike na širokoj fronti.

Iz slavenskog sveta.

Dalmatinsko učiteljstvo za jedinstvo naroda, 15. ovog meseca održana je glavna skupština učiteljskog saveza u foyeru općinskog kazališta u Splitu. Na skupštini je prisustvovalo oko stotinu učitelja i učiteljica. Predsedao je skupštini učitelj Radica. Skupštini su prisustvovali i narodni zastupnici dr. Bulat, Lupis i Mikačić. Učiteljstvo je prihvatilo ovu izjavu: Ponosimo se, da gladovanje i svi užasi četiriju godina nisu oslabili volju ni oslepili naš duh. Radili smo. Vidili smo grozote, koje je naš narod pretrpio i besnilo izrodjenih sinova našeg naroda i potrnuili smo. Ah videli smo i zoru novog dana i novo sunce slobode obveselili smo se i sada verujemo, da su Hrvati, Srbi i Slovenci jedan narod, koji se potpirivanjem umetnih zabuda klaio na korist neprijatelja, na žalost rodoljuba, a na štetu sviju nas. Verujemo, da demokratizam mora biti jedini temelj naše politike, sredstvom širenja prosvete, pridržanja narodne snage u svakom pravcu i u budjenju domovinske ljubavi. Verujemo, da će se naši narodni ideali oživotoriti putem narodnog samoodređenja na način, kako je to bilo prikazano na raznim našim narodnim zborovima i u izjavama hrvatskoga i češkoga naroda, čija načela usvajamo i odobravamo. Obecajemo, da ćemo ovu veru uliti u duše i srca onih, koji su nama povereni, da im otvore oči u svetlu istine i dobra. Pokazaćemo im, da je najveća dužnost: Ljubav za narod. Uverit ćemo ih, da je najveće narodno dobro: Sloboda.

Iz Hrvatske. I hrvatske se novine bave opširno putovanjem grofa Tisze i rešavanjem bosanskoga pitanja. Dok u Beču konferiraju i raspravljaju, traži naš narod sve odlučnije svoja prava. Zanimljivo jest, da se i Nemci dosetili, da Mađžari igraju i s njima nemilu igru. I sama „Tagespost“ tuži se u jednom uvodnom članku, kako se o vitalnim interesima Austrije može raspravljati in „camera caritatis“, a da se javnosti ni ne pita. Mađžari da moraju znati, da za sada postoji još austrijska država i da je ne mogu jednostavno mimoći. U drugo, moraće i ovo pitanje doći pred austrijski parlament, u treće taj list premlostivo dopušta, da imade napokon i hrvatski narod pravo, da izrazi svoje mišljenje o svojoj budućnosti. Biće ispravne informacije „Slovenskoga Naroda“, da rešenje jugoslavenskoga pitanja ne predstoji tako neposredno, kako si utvaraju u Budimpešti i u Beču. Medjutim će se bečki i peštanski krugovi po svoj prilici opet zahvatiti, a regbi, da iz bosanskog brašna ne će biti mađžarskog kolača. Za nas je najvažnije, da smo mirni i odlučni i da naš narod činom dokaže, da hoće pravo na samoopredeljenje i da otklanja svako uplitanje Nemaca i Mađžara u njegove poslove. I hrvatsko svećenstvo zauzelo je sada odlučno narodno stanovište, a u tom pogledu ide u prvom redu zasluga kaptolskim „Novinama“, koje vode danas čistu narodnu politiku te izbegavaju svako stranačenje, što im služi u čast i hvalu. Zagrebačke novine priopćuju sada izjavu osečkog dekanata za narodno jedinstvo, koja veli: I. Svećenstvo osečkoga dekanata, sabrano na jesenskoj koroni i župskom domu u Dalju 19. o. m., prihvaća temeljne misli bečke deklaracije južno-slovenskoga kluba na carevinskom veću od 31. svibnja 1917. te prema tomu traži: I. Ujedinjenje slovenskoga, hrvatskoga i srpskoga naroda (zaplenjeno!). 2. Uredjenje (zaplenjeno!) na temelju kršćanskoga svetskoga naziranja i narodno-demokratskih načela. II. Svećenstvo osečkoga dekanata najoštrije prosvjeduje, i boriće se svim sredstvima protiv svakoga pokušaja otepljivanja Slavonije ili njezinih delova od matere zemlje Hrvatske. III. Pridružuje se svesrdno težnji i radu, da se konac učini ovom strašnom ratu i prolevanju krvi, od čega najviše stradava i gine naš narod. IV. Pozivlje sve slojeve našega naroda u Slavoniji, naročito seljačkoga, obrtničkoga i trgovačkoga staleža, da se složi sa svećenstvom, te utre puteve narodnoj koncentraciji svih sila i ustanovljenju sredstava za postignuće ovih ciljeva. Slede potpisi. — Samo tako napred: Na okupu su svi pošteni narodni elementi bez razlike stranke i struje u tom boju za narodno jedinstvo. Kao što mi u Istri, nema ni u Hrvatskoj danas smisla stranačka politika, te je veoma pohvalno, da su se gotovo sve novine ograničile u propaganju svojih stranačkih težnja, a biće dobro, da ostaju dosledne na tom putu. Čim budemo imali slobodan i ujedinjen narod, imaće u demokratskoj državi svaki deo našega naroda i svaka stranka mogućnost i pravo, da radi u smislu svojih ideala. Nadajmo se samo, da će se taj boj i tada voditi

ino i obzirno, kakliima, i da ćemo skupoceno iskust

Iz Slovenije. Slavonija posvećena u granicama materinog jeziku kao narod u Austriji poznato je, da se Slovačka dišta za potpuno s adu sada samo jed u ona je zasebna ent Vidu kod Ljubljističke ili samo ne a odgojena u tim o boriti za svoju ema, kao što u Trnje u narodnom j ta u sedmici. U L ačku realku, koja je znači, da tamo n emci, koji zdušno žnost. U onoj škol reature Volksraterve posobnost i na ka a su „allddeutsch“ a strane tih svenj zavoda, čistok me slovenske nov ovan, jer nije bio ravedan i držao se peo bezobrazne i radi toga morao j tuplo čovek sa sli eli, poturica gori e alku nije omen, a ealku pruski militari — Kao u Ljubljani, osi vest, da se ob ala Slovencima u talijanskoj školi i z ore, neće uopće o esori podučavati n Pavao, a iz slovens vrši u znamenju sis imismo sve ovo sma nismo bili za sve t nam vlada iznimno što za nas zakon prilog naroda ne z višeg zemaljskog s dana krivnja naneš Koširu sa strane v odno kazao, 14. p je i carev kruh t leći svom nacionaln ravnateljstvu, a ra tome, što se dok Götz, koji ga prija po vojničkom sudu o kojem je već n pevao, da imade s osudjen na 5 mese pod predsedanjem prostio optužbe toga, sto one reči ličanstva, te se ne 25 godina služio vredja sada već bl Košir je također p put oprošten a tek raspravu c. k. nadp jem pripominje „S da je u civilu bio Stajerskoj, što ima Ali koliko imade n mogućnosti, da bi žim: naših vojničk štovana pati usled b žrtvena sklonost da je jedan Slaven ili upropašćen? — novio se pod preo lovcu pokrajinski o razvio se pogovor pitanjima u Korušk najistaknutiji pouz

Do

Upisivanje
Pull u ulici Cenide dne 23. de 28. rujn podne. Za sada će a kasnije otvoriće telji imadu doprati župnog ureda o da cepljenja i zadnju Cenide otvoriće se vati decu od navra uleđuje istodobno

Plemenit dar
Hrdý, kanonik i ž štni polaže preko

Jadranska banka

u Trstu.

Oglas.

Na temelju zaključka redovite glavne skupštine dioničara Jadranske banke od 15. svibnja tek. god. i ovlaštenja c. k. vlade odlučilo je niže potpisano uprayno veće, da izda

25.000 dionica Jadranske banke po K 400.— nom. vrednosti

dižući time dioničku glavnicu za K 10,000.000.— na K 30,000.000.—, uz sledeće uvete:

1. Posednicima starih dionica pripada pravo opcije na

20.000 dionica za cenu od K 575.— tel quel

dočim se za

5.000 dionica za cenu od K 675.— tel quel

otvara javna supskripcija i za nedioničare.

2. Dionice IX. emisije sudeluju na uspehu banke sa istim pravima i dužnostima kao i stare dionice počevši od **1. sečnja 1919.**

3. Pravo opcije pripada posednicima starih dionica, koji za pet starih dionica mogu dobiti dve nove uz prvenstveni tečaj od K 575.—. Dioničari, koji žele da izvrše opsijsko pravo, treba da polože plaštevne dionica jednom od zvaničnih mesta, koje prima supskripcije.

4. Predbeležbe na dionice javne supskripcije po K 675.— primaju zvanična mesta, ali upravnom veću pristoji pravo repartacije supskribiranih dionica.

5. U slučaju, da prigodom repartacije bude potpisatelju dodeljeno manje dionica, nego li je predbeležio, povratice mu se uplaćeni višak dne 1. studenoga tek. god.

6. Predbeležba i uplata dionica u celosti mora uslediti izmedju 25. rujna i 15. listopada 1918., u kojemu roku treba da se takodjer izvrši pravo opcije.

7. Dobitak na tečaju novih dionica pripasće — po odbitku svih troškova i pristojbina pričuвної zakladi Jadranske banke.

8. Subskripcije primaju:

- Jadranska banka u Trstu i njezine podružnice u Beču (I. Tegetthoffstrasse 7-9.), Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku i Zadru, te ispostava u Kranju.
- Banka i štedionica za Primorje na Sušaku i njezine podružnice u Bakru i na Reci,
- Hrvatska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu i njezine podružnice u Mostaru, Bos. Šamcu, Tuzli i Zenici,
- Hrvatska Zemaljska banka, podružnica u Zagrebu,
- Prva hrvatska štedionica u Zagrebu i njezine podružnice u Belovaru, Brod u-S., Crikvenici, Delnicama, Djakovu, Karlovcu, Kraljevicu, Novom, Oseku, Požegi, Reci, Senju, Sisku, S. Ivanu Zel., Varaždinu, Vel. Gorici, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru i Zemunu,
- Srpska banka u Mostaru,
- Živnostenska banka, podružnica u Beču.

TRST, dne 25. rujna 1918.

UPRavno VEĆE
JADRANSKE BANKE.

A listu : U pretplatu
god. K 48.—,
polugodišta K 24.—,
mesечно K 12.—, me-
sечно K 4.—, u malopro-
16 št. pojedini broj.
LISI primaju se u
svi lista trg. Gustoza 1

odina IV.

Još o bos

Sve se nemačke
avezu s njim i s jug
amera ovog pisan
nja, kako će se b
ti u madžarskom s
političkih agena
pravi u poštenin
etnju i da se za ča
ni postulat sveopć
lilo se, da će se
ansko-hercegovačk
jevima ogorčenje,
ja biti, da će Jug
ompromisno rešen
slu, da se ujedini
om i Bosnom i H
šću Madžarske, d
vovalo Nemcima.

Ali stvar nije bli
oslavenskog novin
pratilo sve ove b
e bila željeni posl
oslavani su ostal
ze u Hrvatsku i D
no traže ujedinjen
pokolebliva je ver
nu narodu željeno
džarske vrhovne vl
mpromisi ne mogu
sega naroda, a o
etkarski pokušaji,
povećali nepoveren
o, što pokreće izv
su imali pravo o
ma razloga za uzn
a ova rešenja sam
ati pozornost jugo
ranjen problem,
zabrati iz sadašnjeg
re postove upoće
ačili oni, koji su
rodno pitanje. Ne
sati u veoma ostr
merama Ugarske.
glasila, da momen
žava, a danas se
ji traže od Ugars
nja bosansko-herc
om smislu. Vodeć
prema „Tagespost
madžarsko rešen
gotrajno, pošto
edinenjem prejaka
ustriju odšteti za tr
Hercegovini. O terit
pr. o priklonjenju
ustriji, koji su već
rodom, neće niko
dimo, da radi bos
edju Madžara i Ner
oja je pred Tiszom
postaje skeptična te
olitike. Sada je je
osna sa više milijun
elom imovina drža
ogate naslage uglje
izvozom tri puta v
garske. Austrija je
emiju, nosila je jad
de bez zahvale i ot
Arbeiterwille“ prituž
gračka u rukama n
ustrija igra u tom p
io svoju dužnost, a
iz svega toga vi
a uzrujavanje. Za
žari nama, traže Nem
to je dođuše komičn
od imperijalista. I
vom osvajalačkom lu
i hteli podeliti si pla
vako od njih hteo s
ško pregovarati. D
nemamo razloga, da

RATNI

Aust
Beč, 25. (D. u.
olskoj fronti i izmedj
se talijanski izvidnički
stavio je jučer neprij
dinačke napadaje. Na
bili su posvuda odbi